

âld Barradiel

Jaargang 11 februari 2013

ISSN: 2211-3339

FAN EIGEN HIEM

Op 15 december 1983 is de officiële datum dat onze vereniging is opgericht. In 2008 vierden wij ons 25-jarig jubileum. Dat betekent dat we dit jaar ons dertigste bestaansjaar ingaan. Dertig jaar waar blijft de tijd.

We hebben weer een Ald Barradiel met weer een paar leuke historische feiten. En een artikel over de schooltandarts die eind jaren '50 van de vorige eeuw in veel gemeenten bij de scholen langs ging. Er zullen zeker lezers zijn die het fenomeen schooltandarts met zijn rijdende behandelkamer nog wel herinneren.

MEDEDELING PENNINGMEESTER

Al veel leden hebben inmiddels hun lidmaatschap betaald. Diegene die de penningmeester niet hebben gemachtigd voor automatisch incasso en nog niet hebben betaald; zou u zo vriendelijk willen zijn € 15 over te boeken op bankrekeningnummer:

32.55.38.271 t.n.v. Oudheidk. Ver. Barradeel

Alvast heel hartelijk dank voor uw medewerking.

BRAND IN OOSTERBIERUM

Oosterbierum 25 september 1939: Ten gevolge van spelen met lucifers door een vijfjarig jongetje ontstond zaterdagmiddag brand in een brandstoffenbergplaats van den bakker J. Offinga alhier. In een minimum van tijd sloeg de vlam, die gretig voedsel vond, door het dak. De brand werd spoedig ontdekt en kon met een slang op de waterleiding en emmers water worden geblusht, zoodat de ontboden motorspuit van Sexbierum geen dienst behoeft te doen.

Bron: Leeuwarder nieuwsblad

VAN AARDBOLBEWERKER TOT KAMERBEWAARDER

Kamerbewaarder-chef-bode J. Anema werd gisteren 65 jaar en dat was ten provinciehuis aan de Tweebaksmarkt in Leeuwarden te merken. Geen tijd voor een rustig gesprekje, want iedereen kwam hem feliciteren. De telefoon in de receptie moest ook bediend worden en het loopt zo'n hele dag aan met mensen, die de weg in het provinciehuis moet worden gewezen. Anema had bovendien niet veel zin in een interviewtje en omdat hij van zijn hart geen moordkuil maakt, zei hij dat maar meteen.

Iemand kwam hem een map met stukken brengen, bestemd voor de directeur. 'Dat bin ik net menear, mar ik ha wol in assistent dy't directeur is', zei Anema. En dat is hem wel ongeveer. Graag tot ieders dienst, maar geen last

van serviliteit, een laconiek man en nogal onverstaanbaar. Een autoriteit in een huis vol grote en kleine autoriteiten.

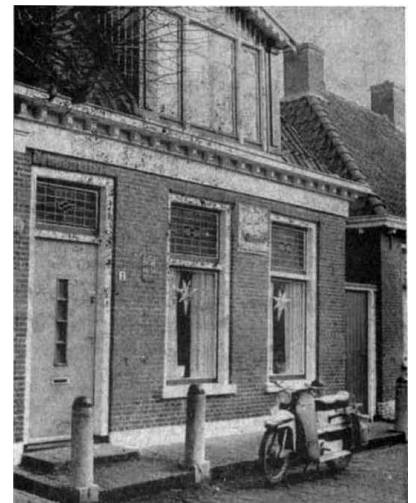
De heer Anema werd op 4 december 1904 geboren te Oosterbierum in een arbeidersgezin. Hij was eerst wat hij noemt 'aardbolbewerker'. Vroeger heette dat een landarbeider, maar nu een dienstmeid een assistente in de huishouding wordt genoemd en een knecht een medewerker is, vindt Anema dat een landarbeider aanspraak heeft op de titel aardbolbewerker.

Anema ging in militaire dienst en kwam in 1925 bij de politietroepen. Hij hielp bij de ramp in Borculo en verdiende er een oorkonde mee. In 1929 werd hij agent van politie in Groningen en hij is politiemans gebleven tot 1956. Tot 1936 in Groningen en tot 1946 in Dokkum en tot 1956 in Bolsward.

Bron: Leeuwarder courant 5 december 1969

ALDE BUORREN 3 SEXBIERUM

De raad van Barradeel heeft, zoals we onlangs al hebben gemeld, besloten de minister te adviseren de woning Alde Buorren 3 in Sexbierum van de ontwerpmonumentenlijst af te voeren, hoewel het pand bekend staat als het zogenaamde geboortehuis van de Friese admiraal Tsjerk Hiddes de Vries. Wie de woning bekijkt, houdt het er liever op dat deze plaats - wellicht - dat geboortehuis heeft gestaan. De gevelsteen met het schip is in feite het enig overgebleven monumentale. Mocht ooit het pand worden afgebroken dan zal de gemeente de steen bewaren.

Bron: Leeuwarder courant 21 december 1968

DRAADOMROEP TERUG VAN 13.210 NAAR 10.000

ABONNEES

Op 1 januari (1968) waren er in Friesland nog 13.210 aansluitingen op de draadomroep. Aan het einde van het jaar zal dat aantal tot ongeveer 10.000 gedaald zijn. De voor de PTT onrendabele netten in Akkrum, Balk, Beetsterzwaag, Buitenpost, Dokkum, Ferwerd, Lippenshuizen, Holwerd, Kollum, Lemmer, Grouw, Makkum, Marssum, Noordwolde, Nijbeets, Oranjewoud, Sexbierum, St. Annaparochie, St. Jacobiparochie, Stiens Workum en Tzummarum zullen omstreeks 1 oktober opgeheven zijn. De abonnees hebben daarvan reeds bericht ontvangen.

Bron: Leeuwarder courant 11 januari 1968

ONTSTAAN DRAADOMROEP

De eerste aanzet tot de draadomroep in Nederland kwam in 1921 door de radioamateur Janus Bauling uit Koog aan de Zaan, die tegen een bijdrage extra luidsprekers bij zijn burens installeerde waarmee deze zonder zelf een radio te hebben toch konden luisteren. In 1924 kwam de eerste echte uitzending van de draadomroep van Bauling via vijf aansluitingen. In de directe jaren daarop zou de draadomroep op meerdere plaatsen in Nederland vele abonnees krijgen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog verbood de Duitse bezetter het bezit van radio's zodat het moeilijker werd de geallieerde

propaganda, in het bijzonder Radio Oranje en de BBC, te ontvangen. Ontvangst van door de bezettingsautoriteiten goedgekeurde programma's via de radiodistributie was toen de enige legale luistermogelijkheid. De Duitsers bepaalden in 1943 ook dat alle radiodistributienetten, waaronder particuliere, in Nederland werden ondergebracht bij het staatsbedrijf der PTT. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog werd dit monopolie in stand gehouden.

Een abonnee van de draadomroep kreeg een schakelkastje aan de muur. Hierop bevonden zich een vierstandenschakelaar om een zender te kiezen en een regelaar voor de geluidsterkte. Op het kastje werd een luidspreker aangesloten. Netvoeding was niet nodig.

De abonnee kon kiezen uit Hilversum 1, Hilversum 2 en een selectie uit twee buitenlandse zenders. In de programmabladen werd aangekondigd welke buitenlandse programma's op elk moment ontvangen konden worden. In 1965 werd een van de buitenlandse zenders vervangen door Hilversum 3. Mede door de beperkte zenderkeuze en het "kneuterige" uiterlijk van een simpele luidspreker aan een draad met draaiknop, werd draadomroep niet altijd beschouwd als een volwaardige vorm van radio-ontvangst. Ondanks de vaak betere ontvangst van zenders via de draadomroep werd door velen een volwaardige radio met vrije zenderkeuze toch hoger aangeslagen.

Het laatste radiodistributienet werd op 31 januari 1975 opgeheven. Overigens was al in 1964 besloten om het systeem niet langer uit te breiden, vooral vanwege het beperkte aantal mogelijke programma's. Draadomroep is in andere gedaante blijven bestaan in de vorm van centrale antenne inrichtingen (Cai) en kabelnetten.

Bron: Wikipedia (internet)

DE SCHOOLTANDARTS KINDVRIENDELIJK?

Tandverzorging was even normaal en noodzakelijk als leren en schrijven eind jaren '50 van de vorige eeuw. Toen werd het fenomeen schooltandarts ingevoerd die samen met zijn assistente in een grote bus – de zogenaamde Dental-car – naar het schoolplein kwam om de gebitten van de kinderen te controleren.

Tot die jaren was het slecht gesteld met het onderhoud van het gebit. Tandpoetsen deden de meesten niet en als je kiespijn had dan liet je de kies gewoon trekken bij de dokter in het dorp. Weg met dat ding! En als je de dokter vroeger niet kon betalen dan werd er eigenhandig getrokken.

Na de WOII kwam de wereld er in eens heel anders uit te zien. Men bestede steeds meer aandacht aan de persoonlijke hygiëne. Ook de tandpasta kwam steeds meer in de belangstelling; in kranten en tijdschriften verschenen reclame advertenties met kreten dat je iedere dag of nog beter na iedere maaltijd moest tandenpoetsen voor het behoud van je gebit want dan hoefde je geen kunstgebit. Want in die tijd was het heel normaal dat je als jonge ouder je gebit liet trekken omdat het in slechte staat verkeerde. Je ging je verdere leven dan door met een kunstgebit.

Om een slecht gebit te voorkomen kwam de schooltandarts in beeld. De controle van de gebitten begon al bij de hummeltjes uit de eerste klas. Een of twee keer per jaar verscheen die 'akelige' rijdende behandelkamer bij het schoolplein. Werd de bus eerst bij de ene school gesignaleerd; dan kregen de kinderen van de andere school het al benauwd. Want voor de meeste kinderen was het geen plezier om naar die man toe te gaan.

Per keer werden drie kinderen uit de klas naar de 'bekkenbeul' gestuurd. Daar zat je dan . . . je klasgenoot in de behandelstoel en jij met een klasgenoot zaten op zeer korte afstand te wachten op je beurt. Alle geluiden kreeg je duidelijk mee en als er geboord moest worden dan zat je te rillen. Hoewel de man en vooral zijn assistente geruststellende woorden sprak, werd je er niet geruster onder.

De tijd van het eerste schooljaar valt samen met de komst van de eerste blijvende kies, terwijl de wisseling dan ook zo ongeveer begint. Tandartsen spreken van wisseling en completering. Dus was het die leeftijdsgroep waar begonnen werd met de schooltandverzorging.

In de gemeente Barradeel werd met ingang van september 1960 begonnen met de schooltandverzorging. Maar de animo van de zijde van de tandartsen om bij de schooltandverzorgingsdienst in vaste dienst te treden, was gering. Waarschijnlijk was het een minder goed betaalde baan dan een eigen praktijk.

Door de komst van de schooltandarts werden we allemaal wel bewust gemaakt om goed je tanden te poetsen. Dat voorkwam misschien dat die kerel in je tanden begon te boren en kiezen uit je kaken trok zonder de gaten netjes achter te laten. Zelf heb slechte herinneringen aan mijn bezoek aan de schooltandarts. Na ruim vijftig jaar zit ik nog met een groot gat in de onderkaak dankzij zo'n kindvriendelijk figuur.

GB

Colofon

Ledenadministratie
G. Bouma (secretaris)
Correspondentieadres
Reiddomp 17, 9101 HJ DOKKUM
Telefoon 0519-241409
Email : g.bouma04@knid.nl
Website : www.oudbarradeel.nl